

Suunnitelma oppilaan
suojaamiseksi kiusaamiselta,
häirinnältä, syrjinnältä ja
väkivallalta 2024-2025

Sisällys

Johdanto

1 Kiusaaminen

1.1 Määritelmä

1.2 Ennaltaehkäisy

1.2.1 Yhteisötaso

1.2.2 Ryhmä- ja yksilötaso

1.3 Puuttuminen

1.3.1 Yhteisötaso

1.3.2 Ryhmä ja yksilötaso

2 Häirintä ja syrjintä

2.1 Määritelmä

2.2 Ennaltaehkäisy

2.2.1 Yhteisötaso

2.2.2 Ryhmä- ja yksilötaso

2.3 Puuttuminen

2.3.1 Yhteisötaso

2.3.2 Ryhmä- ja yksilötaso

3 Väkivalta ja aggressiivinen käyttäytyminen

3.1 Määritelmä

3.2 Ennaltaehkäisy

3.2.1 Yhteisötaso

3.2.2 Ryhmä- ja yksilötaso

3.3 Puuttuminen

3.3.1 Yhteisötaso

3.3.2 Ryhmä- ja yksilötaso

4 Yhteydenottotavat ja yhteistyö

5 Suunnitelmasta tiedottaminen ja perehdyttäminen

6 Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Lainsäädäntöä

Johdanto

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma on perusopetuslain (29§) mukainen ja se antaa yhteiset tavoitteet ja toimintaohjeet henkilökunnalle, vanhemmille ja oppilaille kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteissa.

Myönteinen toimintakulttuuri on koulu yhteisömme hyvinvoinnin perusta ja luo turvallisuutta sekä ennaltaehkäisee kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa. Kaikki koulumme käytänteet ja rakenteet tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteita. Myönteiseen toimintakulttuuriin kuuluu lasten, nuorten ja vanhempien osallisuus, henkilöstön ammatillisuus ja pedagoginen osaaminen.

Koulussamme ei hyväksytä kiusaamista, väkivaltaa, syrjintää tai muuta epäasiallista käyttäytymistä. Koulun ilmapiiri rakentuu oppilaiden, opettajien ja muun henkilökunnan välisistä toimivista suhteista. Vuorovaikutuksemme on avointa, toisia arvostavaa ja luottamusta rakentavaa. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus ovat perustana myönteiselle toimintakulttuurille.

Hyvinvointia tuetaan yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla. Sosiaalisten taitojen opettelu ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu ovat läsnä päivittäin koulun arjessa. Itsetunnon tukeminen onnistumisten kautta, ryhmään kuulumisen tunne ja yhteenkuuluvaisuuden ja turvallisuuden tunnetta lisäävät traditiot edesauttavat hyvinvointia.

1 Kiusaaminen

1.1 Määritelmä

Kiusaamisella tarkoitetaan yhdelle ja samalle oppilaalle toistuvasti ja systemaattisesti pidemmän ajan kuluessa aiheutettua vahinkoa ja /tai pahaa mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua. (Olweus 1993; Salmivalli 2010).

Kiusaamisella tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään haittaamaan, vahingoittamaan tai aiheuttamaan pahaa mieltä jollekin toiselle.

Kiusaamista ovat esimerkiksi:

- * fyysisen koskemattomuuden loukkaaminen
- * toisen ulkomuodon tai tekemisen jatkuva kommentoiminen
- * valheiden keksiminen ja levittäminen
- * hiljainen kiusaaminen: toisen kohtaaminen ilmein tai elein
- * sulkeminen toiminnan ja ryhmän ulkopuolelle
- * sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen

1.2 Ennaltaehkäisy

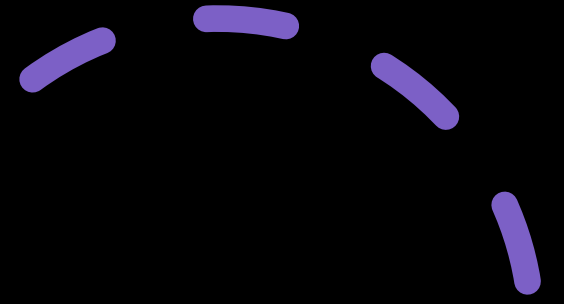
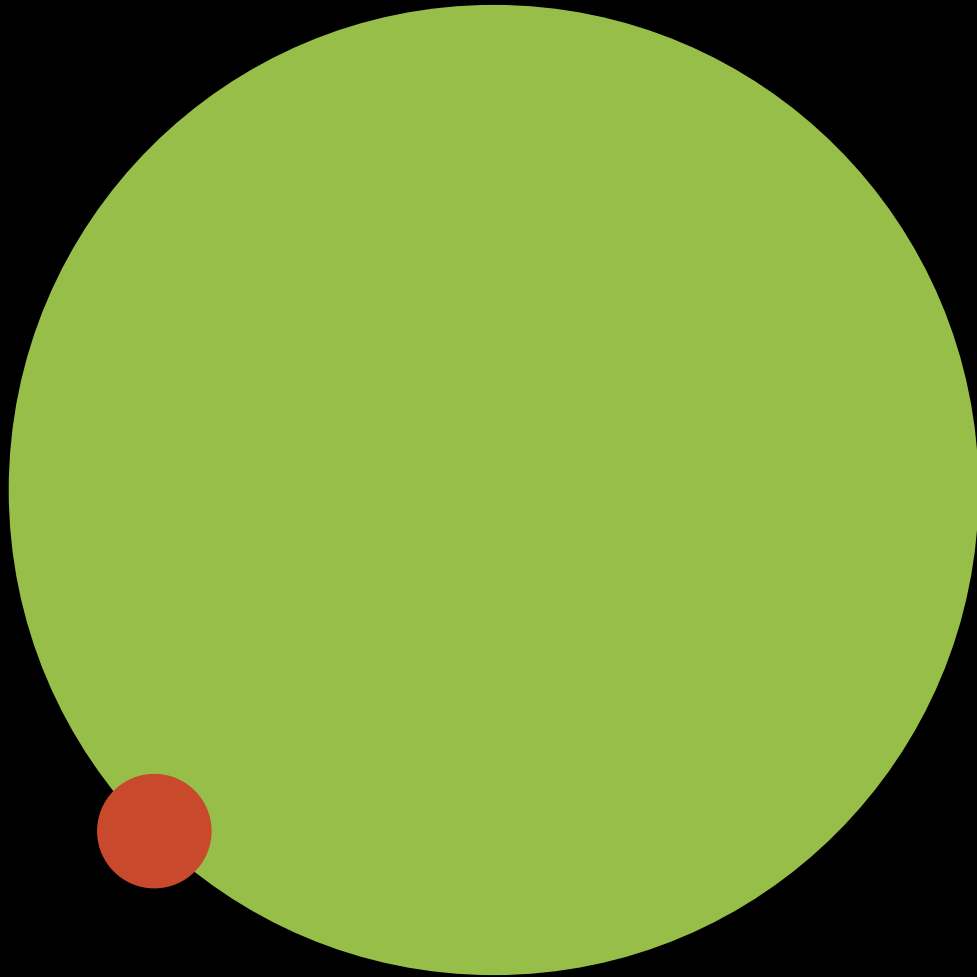
Kiusaamisen ennaltaehkäisemisen perusta luodaan koulun toimintakulttuurin kautta. Yhteisöllinen oppilashuoltotyö ja oppilaita osallistava toimintakulttuuri ennaltaehkäisee kiusaamista. Toimenpiteet integroidaan koulun toimintakulttuuriin ja vuorovaikutukseen.

1.2.1 Yhteisötaso

Kouluyhteisön käytänteet kuvataan koulutiedotteissa/oppilaan oppaassa; esim. järjestyssäännöt. Kouluyhteisöllisyyttä tukevia toimia ovat mm. oppilaskunta-, kummioppilas- (alakoulu), tukioppilastoiminta (yläkoulu), hyvinvointiin liittyvät vuosittaiset teemat ja tapahtumat. KiVa-materiaalia käytetään erityisesti 1-, 4- ja 7-luokilla. Kodin ja koulun välistä yhteistyötä tehdään vanhempainseminaarissa ja vanhempainiltoissa.

1.2.2 Ryhmätaso- ja yksilötaso

Luokille tehtävät kyselyt ja kartoitukset: KiVa-kyselyt, laajat terveystarkastukset 5. ja 8.luokilla, kouluterveyskysely 8. ja 9. luokilla, luokkakohtaiset keskustelut, mahdolliset muut hyvinvointiin liittyvät kyselyt. Koulutsempparit, kuraattori ja terveydenhoitaja tukevat hyvinvointia erilaisissa kerhoissa/ryhmissä ja pitävät oppitunteja.

1.3 Puuttuminen

1.3.1 Yhteisötaso

Jokainen koulun henkilökuntaan kuuluva on velvollinen puuttumaan ja ilmoittamaan havaitsemastaan kiusaamisesta. Myös opiskelijoita ohjataan puuttumaan kiusaamistilanteisiin.

1.3.2 Ryhmä- ja yksilötaso

Kiusaamistilanteet selvitetään KiVa-ohjelman mukaisesti yksilö- ja ryhmäkeskusteluin sekä seurantakeskustelussa sovittuna aikana.

2 Häirintä ja syrjintä

2.1. Määritelmä

Häirintä on käyttäytymistä, jolla loukataan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti.

Syrjintää on ihmisen kohtelemisen huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja laissa säädetyn syrjintäperusteen perusteella. Koulussa huomioidaan koko yhteisön fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Ketään ei saa syrjiä esimerkiksi iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen tai muuhin henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä on tasa-arvolaisissa tarkoitettua syrjintää. Lapseen ja nuoreen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, joka voi ilmetä myös sosiaalisessa mediassa. Seksuaalinen häirintä loukkaa lapsen tai nuoren psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaaliseen häirintään voi liittyä vallankäytön motiiveja ja vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikokseksi. Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko. Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen, esimerkiksi halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoleen liittyvä kiusaaminen, teot, jotka saavat tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi.

2.2 Ennaltaehkäisy

2.2.1 Yhteisötaso

Yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä käsitellään mm. Kiva-koulukyselyn ja kouluterveyskyselyn tulokset. Tuloksista tiedotetaan opettajia. Näiden pohjalta tarjotaan opiskeluhuollon tukea luokalle, ryhmälle tai yksilölle.

2.2.2 Ryhmä- ja yksilötaso

Koulussamme panostetaan luokanopettajien ja luokanvalvojen johdolla tehtävään luokkien ryhmäytymiseen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun. Tavoitteena on saada luokkiin luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri.

Luokanopettajan/luokanvalvojan tunneilla käytetään Turvallinen Oulu-hankkeen materiaaleja. Koulussamme rohkaistaan oppilaita ilmoittamaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan seksuaalisesta häirinnästä luotettavalle aikuiselle. Oppilaiden ja yhteisön hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtivat kaikki kouluyhteisön aikuiset. Luokanopettaja /luokanvalvoja seuraa oppilaan yksilöllistä hyvinvointia ja oppimista sekä havainnoi muutoksia.

2.3 Puuttuminen

2.3.1 Yhteisötaso

Seksuaalista häirintää koskeva tieto edellyttää useimmiten tiedon välittämistä. Arvion siitä, onko seksuaalista häirintää koskeva tieto opetuksen asianmukaisen järjestämisen tai turvallisuuden varmistamisen kannalta välttämätön, tekee se, jonka hallussa tieto on.

Opettaja voi rajatusti konsultoida oppilashuollon henkilöstöä opiskelijan opiskeluhuollon tarpeesta. Jokainen seksuaalista häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut koulun henkilöstöön kuuluva huolehtii siitä, että asiaa lähdetään selvittämään viipymättä.

Jokaisen kouluyhteisön aikuisen tulee puuttua koulussa tapahtuvaan häirintään ja syrjintään.

Koulun henkilöstöön kuuluva ilmoittaa koulussa tapahtuneesta häirinnästä ja syrjinnästä rehtorille/apulaisrehtorille.

2.3.2 Ryhmä- ja yksilötaso

Oppilaita rohkaistaan kertomaan häirinnästä ja syrjinnästä koulun aikuiselle. Syrjintään puututaan samoin keinoin kuin kiusaamiseen. Tapahtumat selvitetään; mitä on tapahtunut ja keiden välillä. Opettajan tai rehtorin puutumistoimet perustuvat selvittämistilanteissa esille tulleisiin seikkoihin.

Jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään koulun oppilasta: tapahtuman kulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta. Häirintään osallistuneelle oppilaalle määrätään tarvittaessa kurinpitoseuraamus. Oppilas ohjataan (häirinnän kohteeksi joutunut sekä häirintään syyllistynyt) opiskeluhuollon palvelujen piiriin.

Jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvaa: tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta. Syrjinnästä ilmoitetaan osapuolten huoltajille. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

3 Väki­valta ja agressiivinen käyttäytyminen

3.1 Määritelmä

Fyysinen väkivalta on teko, joka loukkaa fyysistä koskemattomuutta (mm. lyöminen, töniminen, nipistely). Käyttäytyminen, joka vaarantaa toisen henkeä tai terveyttä tai joka kohdistuu esimerkiksi irtaimistoon, on uhkaavaa käyttäytymistä. Uhkauksella tarkoitetaan henkilön tahallisesti ilmaisemaa aikomusta vahingoittaa jotakuta tai jotakin tai käyttää väkivaltaa jotakuta kohtaan. Uhkaus voidaan esittää monin eri tavoin (mm. internetissä, lapussa tai huhupuheena kaverille).

3.2 Ennaltaehkäisy

3.2.1 Yhteisötaso

Yhteisöllisen oppilashuollon suunnitelma, tasa-arvosuunnitelma, kriisisuunnitelma, pelastussuunnitelma sekä oppilaitoksen henkilökunnan osalta työturvallisuuslain edellyttämä työsuojelun toimintaohjelma pidetään ajantasaisina. Henkilökunta perehtyy suunnitelmiin vähintään kerran vuodessa.

Riskiarviointi on keskeinen väline ennakoinnissa ja ennaltaehkäisyssä. Koulun henkilökunta täyttää Läheltä piti -tilanteista sekä väkivaltatapauksista tapahtumaselvityksen. Tapahtumaselvitykset käsitellään kunkin yksikön kriisityöryhmän/turvallisuustyöryhmän kokouksissa. Rehtori tiedottaa yliopiston turvallisuuspäällikköä erityisen uhkaavista väkivaltatapauksista sekä läheltä piti -tilanteista, jotka mahdollisesti vaativat turvallisuustoimenpiteitä.

Riita- ja konfliktitilanteisiin puututaan heti ja ne pyritään selvittämään viipymättä.

3.2.2 Ryhmä- ja yksilötaso

Oppilaille opetetaan vuorovaikutus-, tunne- ja turvataitoja. Moniammatillista yhteistyötä hyödynnetään vuorovaikutusosaamisen ryhmämuotoisessa tukemisessa (mm. kuraattori, psykologi, nuorisotyöntekijä, erityisopettaja)

Toteutetaan KiVa-koulu-ohjelmaa: 1., 4. ja 7. luokilla pidetään KiVa-koulun mukaiset oppitunnit. Muilla vuosiluokilla KiVa-materiaalia käytetään lukuvuoden aikana läpäisyperiaatteella. Opetusharjoittelijat perehdytetään KiVa-ohjelmaan. Koulupoliisi pitää laillisuuskasvatusta 5- ja 8-luokkalaisille.

3.3 Puuttuminen

3.3.1 Yhteisötaso

Koulun aikuistoimijat puuttuvat väkivaltaan ja aggressiiviseen käyttäytymiseen välittömästi. He hakevat apua muilta koulun aikuisilta, jos tilanteen hallinta tai käsittely sitä vaatii.

Huoltajille tiedotetaan oppilaan väkivaltaisesta käyttäytymisestä ensisijaisesti Wilma-merkintänä, jos kyseessä on vähäinen fyysinen kontakti esimerkiksi pieni tönäisy. Asiasta tiedottaa se koulun aikuistoimija, jolla tieto tapahtuneesta ensisijaisesti on (eli havaitsija).

Väkivaltatilanteista informoidaan välittömästi koulun rehtoria.

Jos väkivalta on aiheuttanut selviä näkyviä jälkiä, väkivaltaa kokenut valittaa kipua tai kyse on pään tai vatsan alueen sattumisesta, ilmoitetaan tapahtumasta huoltajille viipymättä, ja huoltaja ohjataan käymään lapsen kanssa lääkärillä tai terveydenhoitajalla. Ilmoituksen tekee asiaa hoitanut opettaja tai rehtori. Lisäksi tapahtumasta tehdään tapahtumailmoitus koulun kansliassa. Tapahtumailmoituksen tekee oppilaan kanssa se aikuistoimija, jolla tieto tapahtuneesta ensisijaisesti on. Koulusihteeri kirjaa tapahtumailmoituksen.

Väkivaltilanteista, jotka ovat vakavahkoja ja toistuvia, tehdään lastensuojeluilmoitus sekä ilmoitus poliisille. Ilmoituksen tekee ensisijaisesti se koulun aikuistoimija, jonka saatavilla on kattavin tieto tapahtumien kulusta. Usein tämä henkilö on asiaa hoitanut opettaja tai rehtori. Sama henkilö ilmoittaa asiasta viipymättä myös huoltajille.

Vakavat väkivaltilanteet ja uhkaukset kuuluvat lähtökohtaisesti poliisin hoidettaviksi. Vakavan väkivaltaisen teon tai erittäin väkivaltaisen uhkailun ollessa kyseessä toimitaan pelastussuunnitelman ja kriisitoimintaohjeen mukaisesti. Tilanteen havainnut tekee arvion kiireellisyydestä ottaa tarvittaessa välittömästi yhteyttä poliisiin.

3.3.2 Ryhmä- ja yksilötaso

Yhteisön kohdalla mainitun lisäksi hyödynnetään tarvittaessa kiusaamisen puuttumisen toimenpiteitä ja muita hyvinvointia turvaamaan pyrkiviä suunnitelmia. Selvitetään kaikkien osapuolten osalta psykososiaalisen tuen tarve ja järjestetään tuki (ks. kriisisuunnitelma)

Puuttumisessa käytetään tarpeen mukaan kurinpitoon ja työrauhan turvaamiseen tarkoitettuja toimenpiteitä kuten kasvatuskeskustelua (ks. perusopetuslaki; yhteisöllisen oppilashuollon suunnitelma)

Oppilaalle, jolle määrätään kurinpitorangaistus tai jonka osallistuminen opetukseen evätään, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

4 Yhteydenotto- tavat ja yhteistyö

4.1 Koulun henkilökunnan vastuuhenkilöt lukuvuotena 2024-25

KiVa –koulu:

Koskela 1-6: Hanna Meriläinen, Kirsi Mäntyvaara

Linnanmaa 1-6: Aleks Tanner, Henna Ollikainen

Linnanmaa 7-9: Terhi Ylöniemi, Janne Marjamaa, Riikka Kiiveri-
Raappana, Anna Saikkonen

Seksuaalinen häirintä:

Koskela 1-6: perusopetuksen rehtori Riku Välitalo, vararehtori Kirsi
Mäntyvaara

Linnanmaa 1-6: Apulaisrehtori Janne Pellikainen, vararehtori Kaisa
Marjamaa

Linnanmaa 7-9: Apulaisrehtori Leena Vaaraniemi, vararehtori Terhi
Ylöniemi

4.2. Yhteydenottotavat

Perusopetuksessa rehtorin ja opettajan tietoon tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta ilmoitetaan niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle

4.2.1 Opettajat

Koskela 1-6 ja Linnanmaa 1-6

Koulussa esille tulleissa kiusaamistapauksissa otetaan yhteyttä Kiva-tiimiin, joka kuulee kaikkia osapuolia erikseen ja yhdessä sekä sopii seurannasta ja seurantapalaverista. Keskusteluista oppilaiden kanssa tiedotetaan aina huoltajia. Tarvittaessa koulu järjestää yhteisneuvottelun kiusaajan, kiusatun ja heidän huoltajiensa kesken, jossa apulaisrehtori/rehtori toimii puheenjohtajana. Tapaamisessa asia käsitellään kaikkia osapuolia kuulemalla ja sopimalla seurannasta ja jatkotoimenpiteistä.

Linnanmaa 7-9

Koulussa esille tulleissa kiusaamistapauksissa otetaan yhteyttä Kiva-tiimiin ja oppilaiden luokanvalvojiin. Nämä keskustelevat asiasta oppilaiden kanssa.

Keskusteluista oppilaiden kanssa tiedotetaan aina huoltajia.

Tämän jälkeen sovitaan seurantalaveri. Mikäli kiusaaminen jatkuu, otetaan yhteyttä huoltajiin ja sovitaan tapaaminen koululle, jossa apulaisrehtori/vararehtori toimii puheenjohtajana. Tapaamisessa asia käsitellään kaikkia osapuolia kuulemalla ja sopimalla jatkotoimenpiteistä.

4.2.2. Huoltajat

Mikäli huoltajat havaitsevat tai ovat huolissaan lapsensa kiusaamisesta / häirinnästä, ottavat he ensisijaisesti yhteyden lapsen luokanopettajaan (alakoulut) tai luokanvalvojaan (yläkoulu ja lukio). Näin toimitaan myös, mikäli huoltajat epäilevät oman lapsensa kiusaavan tai olevan osana ryhmää, jossa kiusaamista esiintyy.

Huoltajat voivat myös olla yhteydessä kunkin koulun nimettyihin KiVa –opettajiin ja rehtoriin.

Mikäli on tapahtunut pahoinpitely, oppilas ohjataan välittömästi kouluterveydenhoitajalle. Jos hän ei ole paikalla, huoltajat ohjataan viemään lapsi terveysasemalle.

4.2.3. Viranomaiset

Mikäli joku osapuoli katsoo tarpeelliseksi, kutsutaan yhteisneuvotteluun mukaan koulupoliisi.

5 Suunnitelmasta tiedottaminen ja perehdyttäminen

Suunnitelma hyväksytetään koulun oppilashuoltoryhmällä ja se liitetään koulun oppilashuoltosuunnitelmaan.

Oppilashuoltosuunnitelma on luettavissa jokaisen yksikön kotisivuilla. Suunnitelmaan perehtyminen on jokaisen koulun henkilökuntaan kuuluvan velvollisuus.

Suunnitelmaa arvioidaan lukuvuosittain KiVa-tiimissä sekä yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä. Päivittämisessä huomioidaan KiVa –kyselyjen vuosittaiset palautteet ja terveystieteiden kyselyt, sekä muut ajankohtaiset asiat.

6 Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Lainsäädäntöä

- * Oikeus turvalliseen oppimisympäristöön Perusopetuslaki (628/1998), lukiolaki (629/1998) ja laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017)
- * Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
- * Seksuaalinen häirintä on tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjintää Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- * Yhdenvertaisuuslaki kieltää häirinnän yhdenvertaisuuslain mukaisten syrjintäperusteiden, kuten alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen, kielen, uskonnon, vammaisuuden tai terveydentilan, perusteella. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- * Terveystieteidenhuoltolaki velvoittaa tarkastamaan kolmen vuoden välein koulujen ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä psykososiaalisen hyvinvoinnin. Tarkastus kattaa myös seksuaalisen häirinnän ja siihen liittyvät toimintatavat. Terveystieteidenhuoltolaki (1326/2019)